

Asia: VN/24308/2024

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi uuden rakennuksen hiilijalanjäljen raja-arvoista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Betoniteollisuus ry:n näkemyksen mukaan raja-arvot on asetettu varsinkin ensivaiheen lukujen osalta järkevälle tasolle. On mielekästä, että raja-arvoissa edetään maltillisesti, jotta ilmastosääntelyn haitallisia sivuvaikutuksia rakentamiseen ja erityisesti sen laatuun voidaan hillitä.

Raja-arvojen kiristymistä jo kahden vuoden kuluttua Betoniteollisuus ry pitää epämielekkään nopeana. Kun rakennuksen ilmastaselvitys tulee esitettäväksi lopputarkastuksen yhteydessä, tilastotietoa rakentamisen toteutuvista hiilijalanjäljen arvoista alkaa kertyä vasta aikaisintaan vuoden 2027 loppupuolella. Näitä toteutumatietoja ei siis käytännössä ole juurikaan käytettävissä siinä vaiheessa, kun vuoden 2028 alusta voimaan tulevien kireämpien raja-arvojen mukaisia rakennuksia on alettava suunnitella. Tästä syystä kolmen vuoden periodi ensivaiheen raja-arvoille olisi huomattavasti mielekkäämpi.

Lausunnolla olevia raja-arvoja on pidetty julkisuudessa käydyssä keskustelussa turhan väljinä. Tällöin ei ole ymmärretty, että tämä juontaa juurensa siitä, että kullekin rakennuksen käyttötarkoitukseluokalle on vain yksi kiinteä hiilijalanjäljen raja-arvo ilman mitään ”instrumenttia”, jolla voitaisiin ottaa huomioon niitä rakennukseen liittyviä toiminnallisia ominaisuuksia, joilla on luontaista vaikutusta hiilijalanjäljen muodostumiseen. Kun yksi ja sama raja-arvo koskee esimerkiksi kaikkia asuinkerrostaloja riippumatta siitä, ovatko ne kolmi- vai kolmikymmenkerroksisia, raja-arvon on vääjäämättä oltava väljä, jotta korkea rakentaminen ei esty tyystin.

Ikävä kyllä edellä kuvattu toiminnallisia ominaisuuksia huomioon ottavien instrumenttien puuttuminen aiheuttaa myös toisen, paljon suuremman ongelman. Tämä on se, että käyttötarkoitukseluokakohtaiset raja-arvot ilman mahdollisuutta säätää raja-arvoa rakennuksen toiminnallisten ominaisuuksien mukaan luo kannusteen tinkiä rakennuksen ominaisuuksista, eli

käytännössä laadusta. Tämä kannuste on sitä suurempi, mitä tiukemmalle raja-arvot tulevaisuudessa asetetaan.

Kaikkein ongelmallisin ilmentymä toiminnallisten ominaisuuksien huomiotta jättämisestä on ilmastaselvityksen tarkastelujakson rajaaminen 50 vuoteen rakennuksen todellisen suunnitellun käyttöiän asemesta. Näin ollen kaikki panostukset, jotka tähtäävät 50 vuotta pidemmän käyttöiän saavuttamiseen, kuten vaikkapa betonirakenteissa ruostumattoman raudoituksen käyttäminen, tai paksumpi raudoitteiden betonipeite, näyttäytyvät ilmastaselvityksessä pelkästään suurempana hiilijalanjäljen arvona ilman mitään hyötynäkökohtia. Aivan samanlainen on tilanne, jos rakennuksessa halutaan panostaa esimerkiksi parempaan ääneneristävyyteen tai rakennuksen muuntojoustavuuteen. Nämä vaativat molemmat suuremman materiaalmäärän käyttöä, ja lisäävät siten hiilijalanjälkeä, joten ilmastaselvityksen näkökulmasta ne ovat vain taakka ilman mitään hyötyjä.

Näiden haitallisten sivuvaikutusten takia rakennukset tullaan yhä useammin suunnittelemaan minimoiden eli juuri tarkalleen ensimmäiseen käyttötarkoitukseensa sopivaksi. Tällöin on vaarana, että rakennusten käyttöikä jää suunniteltua lyhyemmäksi joko teknisen laadun tai muuntojoustavuuden puutteiden johdosta, ja rakennuksen todellinen hiilijalanjälki onkin paljon laskennallista suurempi.

Jotta hiilijalanjäljen raja-arvoja voitaisiin jatkossa kiristää ilman merkittäviä haitallisia vaikutuksia rakennusten pitkäikäisyyteen ja muuhun laatuun, ilmastaselvitykseen on pikaisesti tuotava työkalut, joilla voidaan perustellusti ja hallitusti poiketa raja-arvosta, jos ylitys on peräisin rakennuksen tarkastelujaksoa pidempään käyttöikänsä, rakentamisen laatuun tai määräysten mukaisia vaatimuksia parempiin toiminnallisiin ominaisuuksiin tehdyistä panostuksista.

Mattila Jussi
Betoniteollisuus ry